ון אויפגאנג — 6.12.
ון אונטערגאנג — 6.55.

די איינציקע אידישע צייטונג
אין מערב קאנאדע
עטאבלירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאג

אידישע וואָרט

THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

וועטער:
קלאר און מילד

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

Vol. 21, No. 63. Winnipeg, Mon. Mar. 30, 1931. Published Daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג מאנטאג יב׳ ניסן, תרצ״א.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
APR 6 1931
ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

פרעזידענט פאָן הינדענבורג גיט ארויס דעקרעט וואָס וועט צווינגען אנטיסעמיטישע פראָפּאגאנדע

אידישע סטודענטן אויס-געשלאָסן אויף קלאגע פון קאָמוניזם

(ספּעציעל פאר "דאס אידישע וואָרט")

פראג, טשעכאָסלאָוואקיע, מארט 30 (איטא). — פינף אויסלענדישע אידישע סטודענטן זיינען דא נעכטן אויסגעוויזן געווארן פון לאנד, אויף דער קלאגע פון קאָמוניסטישע טעטיקייטן.

די סטודענטן זיינען ארעסטירט געווארן דעם 25טן פעברואר און זיינען ביז איצט נעהאלטן געווארן אין געפענגניש, כאָטש עס איז פעסטגעשטעלט געווארן, אז קיין פון זיי זיינען גאר צייטנסטן, און קיין די אנדערע דריי זיינען ניט געווען קיין שום באווייזן אז זיי זאלן האבן באשעפטיקט זיך מיט קאָמוניזם.

לאנדאן, מארט 30 (איטא). — די ענגלישע קענינן מערי, האט געעפנט דעם קינדערהיים פאר וועלכן לארד מעלטשעט האט ביינגעשטייערט 130,000 דאלאר. די קינדער היים טראגט דעם נאמען פון לארד מעלטשעטס פרוי "וואיאלא מעלטשעט.

געוועזענע בראָדווייער אקטריסע באגייט זעלבסטמאָרד אין פראנצויזישער ריווערא

ניץ, פראנקרייך, מארט 30. — פעני דייוויס, געוועזענע באוואוסטע בראָדווייער אקטריסע, אין דאָ באגאנגען זעלבסט-מארד אויף א דראמאטישן אופן.

די געוועזענע אקטריסע, און לעצטנס די פרוי פון דייוויד טאונסענד, א באקאנטע פערזאן אין די וואל סטריט קרייזן, איז צוגעפאָרן אין איר אויטאָמאָביל צו א האטעל ניט ווייט פון א פעלז גאנץ לאנג זיך אראָפּ 200 פוס צום ים. זי האט דארטן אויסגעטרונקען צוויי גלעזעלאך ברענדי, האט אנגעשריבן א צעטעלע וועלכן זי האט אפּגעשטעלט ביים איינגעטימער פון׳ם האטעל, האט זיך אריינגעזעצט אין איר אויטאָמאָביל, וועלכן זי האט געלאָזן לויפן גלייך אראָפּ פון׳ם פעלז. זי איז צעשמעטערט געווארן אויף שטיקלאך.

דאס צעטעלע איז געווען אדרעסירט צו איר מאן, וועלכן זי האט געבעטן גוט אכטונג צו געבן אויף זייער 5-יאריקער טאָכטער.

די פאליציי קאן ניט פאויסגעפינען די אורזאכן פון׳ם זעלבסטמארד.

אידישע פרויען אין ווינניפעג

אברהם דיין געשטארבן פרייטאג אין עלטער פון 57 יאר, יהודה לייב אסטראָוו שטארבט פון הארץ אטאקע שבת פרי

צוויי לויות נעכטן בייטאג האבן גע-מאכט א שווערן רושם אין נארט-ווינניפעג. אין ביידע פאלן זיינען די טויט-פאלן גע-ווען פּלוצלינג.

אברהם פנחס דיין, אלטער ווינניפעגער תושב זינט 1900, איז פּלוצלונג גע-שטארבן פרייטאג, אין עלטער פון 57 יאר. די לויה איז פארגעקומען זונטאג, 2.30 נ.מ. פון זיין היים 164 אבערדין עווע. צום שערי-צדק בית-עלימי. רבי כהנאוויטש האט געמאכט א הספד ביי דער אשכנזי שול.

דער פארשטארבענער איז געקומען קיין ווינניפעג מיט 20 יאר צוריק פון וועטקע, מאהילעווער גוב. (רוסלאנד). ער לאזט איבער זיין פרוי, איטא, און דריי קינדער: לייזער רבקה און יאנקל, ווי אויך צוויי שוועסטער: ביטע-ראשע גוטקין, אין ווי-ניפעג, רחל לייאנס אין לאס-אנדזשעלעס.

די לויה איז פארגעקומען נעכטן ביי-טאג פון זיין היים. א גרויסער עולם פון קרובים, לאנדסלייט און באקאנטע, האט אים באגלייט צו זיין אייביקער רו. ער איז באערדיקט געווארן אויפ׳ן שערי-צדק בית-עלמין, וואו זיינע עלטערן ליגן באערדיקט.

—(::)—

ווילנער שטאָטראט סובסידירט "ווילנער טרופּע"

ווילנע, מארט 30. (איטא). — דער ווילנער שטאט-ראט האט אויף זיין לעצ-טער זיצונג באשלאסן אנצונעמען דעם פארשלאג פון די בונדישע ראטמענער און פינאנציעל צו שטיצן דעם אידישן טעא-טער אין וועלכן עס שפּילט "די ווילנער טרופּע". אויף דער זעלבער זיצונג פון שטאטראט איז אויך אנגענומען געווארן א באשלוס, אז די שטאטישע אוונט שולן פאר האנטווערקער, זאָלן איינפירן ספּעצי-עלע קורסן פאר אידישע בעלי-מלאכה׳ס, וואו אידיש זאל זיין די אונטערריכטס-שפּראך.

—(::)—

באוואפנטער באנדיט בארויבט סט. טשארלס האטעל

ארום 12 אזייגער לעצטע נאכט, איז א באוואפנטער באנדיט אריין אין סט. טשארלס האטעל, וואו הערי ווילהאמס, דער נאכט-קלערק, איז געווען אליין אין אפיס. דראענדיק אים מיט זיין רעוואלווער האט דער באנדיט ארויסגענומען $30 וואס ער האט געפונען אין קאסע און אין דער-מיט אנטלאפן אין אן אוטאמאביל וואס האט אויף אים געווארט אין דרויסן.

אמעריקע פלאנט נאך אלץ צו באַ-שריינקען קאנאדער אימיגראציע

וואשינגטאן, ד. ק., מארט 30. — אין די שטאטן ווערט נאך געפלאנט צו באַ-שריינקען די אימיגראציע בכלל און די קאנאדער אימיגראציע בפרט. און אויף דער קומענדיקער סעסיע פון׳ם קאנגרעס וועט די קאנאדער אימיגראציע וואַרשייני-לאך באשריינקט ווערן צו 4,000 א יאר.

סענאטאר הערים, דעמאקראט, פון דזשארדזשיא, האט אנאנסירט, אז אויף דער קומענדיקער סעסיע וועט ער רעקאָ-מענדירן צום סענאט צו שניידן די אימי-גראציע אויף 90 פּראָצענט. אין לאנד, זאגט ער, זיינען דא איצט ארום זעקס מיליאָן ארבעטסלאָזע, און צווישן 5 און 10 פּראָצענט ארבעטער וואס ארבעטן בלויז א טייל פון זייער צייט. און עס איז א שאנד, זאגט דער סענאטאר, וואס איסלענדער ווערט דערלויבט אין אזא צייט צו קומען אין לאנד און ארבעטן פאר נידעריקערע שכירות, ארויסרייסנדיק דעם שטיקל ברויט פון די אמעריקאנער ארבע-טער.

ארבעטס סעקרעטאר דאוק האט אנאנ-סירט, אז אן אנטשייידונג פון׳ם הויכן גע-ריכט וועט מעגלאך מאכן צו דעפּאָרטירן פון לאנד 100 טויזנט געוועזענע מאטראסן וואס זיינען אריינגעקומען אין לאנד אויף אן אומעגעזעצלאכן אופן. אויב זיי האבן דא ארבעט און זיי זאָלן איצט דעפּאָר-טירט ווערן, וועט דאס פארלייכטערן די ארבעטסלאָזיקייט אויף אנדערהאלבן פּראָ-צענט, און עס קאן דערפאר זיין, אז מיט-לען זאָלן אנגענומען ווערן זיי צו דעפּאָר-טירן.

אמעריקע האט דעפיציט פון 700 מיליאָן דאָלאר

וואשינגטאן, ד. ק. — די רעגירונג שאצט אפּ איר דעפיציט פאר דעם לויף פינאנציעלן יאר, וואס ענדיקט זיך יוני 30טן, אין 700 מיליאָן דאָ-לאר.

די פראגע איז, ווי די סומע זאָל גע-שאפן ווערן, — דורך נייע שטייערן אדער דורך א תלואה, דע רהאדגלס קאמעד איז אויסגעשפּראָכן קעגן נייע שטייערן, ווי א שטעורונג צו געשעפטן. אייניקע אנגעזעענע סענאטאָרן זיינען אבער קעגן תלואות צו דעקן דעפיציטן און זיי פאר-לאנגען נייע שטייערן. סענאטאר נאָרים פארלאנג טאָ העכערונג אין׳ם הכנסה-שטייער.

אלבערטא לעגיסלאטור געשלאסן מיט פאדערונג פון גאראנטירטן פריין פון 70 סענט פאר ווייץ

עדמאנטאן, אלטא., מארט 30. — די סעסיע אין מיט די געהעריקע צע-רעמאניעס אויפגעלייזט געווארן לייר-טענאנט-גאווערנאר ווילאם עגבערט, נאכ-דעם ווי ער האט אנטערגעשריבן א צאָל בילס אנגענומען ביי דער סעסיע.

—(::)—

100 טויזנט דאָלאַרדיקע רויבע-ריי אין שיקאגאָ

שיקאגאָ, איל., מארט 30.— זיבן באנ-דיטן האבן דא נעכטן פארכאפּט די ווי-באלדט דעפּארטמענט סטאָר פאר אכט שעה׳ האבן געבונדן דעם נאכט וועכטער און דעם אינשענער, און האבן דערנאָך רואיק צונעגענומען 35 טויזנט דאָלאר אין מזומן פון דער קאסע, 15 טויזנט דאָלאר אין טשעקס און 50 טויזנט דאָלאר אין סחורה.

—(::)—

פערו רעפּובליק באשטימט פריי לאנד פאר קאָלאָניזאציע

ווארשע, מארט 30 (איטא). — דער קאנסולאט פון דער זיד-אמעריקאנער רע-פּובליק, פערו, האט דא אנאנסירט, אז זיין רעגירונג האט באשטימט פריי לאנד פאר קאָלאָניזאציע צוועקן.

דער קאנסולאט האט דערביי ארויסגע-נעבן א ווארנונג צו אלע וואס זיינען פאר-אינטערעסירט, אז זיי זאָלן ניט פירן קיין פארהאנדלונגען מיט קיינעם א חוץ מיט דעם קאנסולאט. די ווארנונג איז ארויס-געגעבן געווארן דערפאר, וואס עס זיינען פאראן פיל שווינדלער, וואס נארן אויס געלט ביי די פערזאָנען, וואס ווילן פאר-זיך באזאגען אין פערו.

—(::)—

ירושלים, מארט 30 (איטא).— די א״י רעגירונג האט גוטגעהייסן דעם פּלאן צו צילן א שאפיי אין יריחו צום ים-מלח.

דער דאזיקער שאפיי ווערט באטראכט פון גרויס וויכטיקייט פאר טוריסטן און א״י איינוואוינער, וואס פארן צום ים-מלח און צום ירדן, און פאר דער פאטאש קאמ-פאני וואס האט די קאנצעסיע איבערן ים.

אייראָפּיאישע און אמעריקאנער וויץ פּראָדוצירער קאנען ניט קומען צו א פארשטענדיקונג אין רוים

אמעריקאנער לענדער און אוסטראליע באקעמפן פארשלאגן פון אייראָפּייאישע וויץ-פּראָדוצירער, וואס ווילן פארצוג אויף אייראָפּייאישן מארק און באשריינקטע פּראָדוקציע. — סאָוועטישער פארטרעטער ענטפערט אויף דער אטאקע געמאכט פון אר-גענטינע

רוים, מארט 30. — צווישן די אמעריר-קאנער און אוסטראליער וויץ עקספּאָר-טירנדיקע לענדער פון איין זייט, און צווישן די אייראָפּייאישע פון דער אנדער זייט, האט זיך געשאפן אויף דער אל-וועלטלאכער וויץ-קאנפערענץ דא אן אפּ-גרונט, וועלכער ווערט אלץ ברייטער און ברייטער.

די וויץ-עקספּאָרטירנדיקע לענדער פון׳ם דונאי באסין פארלאנגען צוויי זאכן: ערשטנס, אז זיי זאָלן קריגן א פארצוג אויף דעם אייראָפּייאישן מארק דורך א סיסטעם פון פארצוג טאריפן, און, צווייטנס, אז פאר אלע לענדער זאָל גע-שאפן ווערן א קוואטא פון וויץ פּראָדוק-ציע, און מער זאָלן זיי ניט טאָרן פּראָ-רוצירן.

אמעריקע און אווסטראליע ווילן נאטיר-לאך ניט צושטימען צום ערשטן פּלאן, און זיי ווייר צושטימונג קאן ער ניט דורכ-געפירט ווערן, ווייל זיי האבן האנדלס אפּ-מאכן מיט די אייראָפּייאישע לענדער, וועלכע קאנען ניט צוריקגעצויגן ווערן אן זייער צושטימונג.

די באשריינקונג פון דער וויץ פּראָ-דוקציע דורך א "קוואטא" סיסטעם איז דערקלערט געווארן פאר א פאקטישער אומעגלעכקייט פון מר. האוואַרד פּערגי-סאָן, קאנאדער פארטרעטער. צוליב עקאָ-נאמישע אומשטענדן, האט ער געזאגט, וועלן די פארמערס במילא שניידן זייער פּראָדוקציע, אבער באשריינקען זי אויף א קינסטלאכן אופן איז ניט מעגלאך. קעגן אומעגלעכקייט פון מר. האוואַרד פּערגי-סאָן, קאנאדער פארטרעטער. צוליב עקאָ-נאמישע אומשטענדן, האט ער געזאגט, וועלן די פארמערס במילא שניידן זייער פּראָדוקציע, אבער באשריינקען זי אויף א קינסטלאכן אופן איז ניט מעגלאך. קעגן אוסטראליע האט דער ברייטשער פארטרע-טער, וועלכער האט געסטראשעט מיט הונגער אין פאל אז אמעריקאנער לענ-דער און אווסטראליע קאנען זיך צונויפ-ריידן צווישן זיך וועגן א סיסטעם פון אדרנטלאכן פארקויף.

ענגלאנד האט אנאנסירט, אז זי וועט "רעזערוויר איר מיינונג", וואס הייסט, אז זי וועט זיך ניט פארבינדן מיט קיין שום באשלוסן אויף דער קאנפערענץ.

ארבראהאם קיסיון, סאָוועטישער פאר-טרעטער, האט שארף אטאקירט דעם אר-גענטינער פארשטייער, דר. פּערעץ, פאר זיין פארשלאג צו שליסן דעם מארק פאר סאָוועטישער תבואה. "ייעדער פארשלאג פון עקאָנאָמישער קריג קעגן א פאלק וואס פארענעמט א זעקסטל פון דער ערד, איז פאראורטיילט צו דורכפאל", האט ער גע-זאגט. "ווען מען וועט פאראונז פארמאכן די פארבן א הינטער טיר, דארף מען גערייניקען, אז מיר האבן א הינטער טיר".

ה׳ קיסיון האט דערקלערט, אז סאָוועט רוסלאנד וועט ניט נאר ניט פארקלענערן, נאר וועט ווייטער פארגרעסערן איר וויץ פּראָדוקציע אין א גויסער מאס. זי וועט פארגרעסערן איר וויץ עקספּארט, ווייל זי מוז באצאלן פאר די איכפּארטן וואס באַ-טרעפן 500 מיליאָן דאָלאר א יאר.

די קאנפערענץ איז דערווייל האפּנונגס-לאָז געשפּאלטן, און דערווייל זיינען ניט-טא קיין אויסזיכטן פאר אן אלגעמיינעם פּלאן.

—(::)—

ל. בערנער געשטאָרבן

ה׳ לייזער בערנער, איינער פון די עלט-סטע תושבים אין ווינניפעג, איז געשטאָרבן היינט אין דזשענעראל האספּיטאל, אין על-טער פון 62 יאר.

דער פארשטארבענער איז געקומען אין ווינניפעג אין 1888. ער לאזט איבער 5 זין: מאוועס, סעם, הערי, לעאָן און בען און 2 טעכטער: מרס. ל. גאלדבערג און מרס. הע-רי פינקלמאן.

זיין לויה קומט פאר מארגן (דינסטאג) 2 אזייגער ביי׳טאג פון 406 רוויזער עוו׳ני. ער וועט באערדיקט ווערן אויפן שערי צדק בית עלמין.

פעטער ווערינין רעטעט זיך דורך א גליקלאך צופאל פון א באמבע וואָס איז אים אונטערגעלייגט געווארן

נאך דריי דזאבארישע שולן אין בריטיש קאָלומביא אוועק מיטן רויך. — פארזוכן געמאכט אונטערצוצינדן אויך אנ-דערע שולן. — פּאָליציי גלויבט אז דאָס איז די ארבעט פון די "זין פון פרייהייט"

נעלסאָן, ב. ק. — פעטער ווערינין, פר-ער פון דער דזאבארישער סעקטע "קריסטלאכע עמעיינדע פון אלוועלטלא-כער ברודערשאפט", איז דורך א גליק-לאכן צופאל געראטעט געווארן פון א באמבע וואָס איז פאר אים אונטערגע-לייגט געווארן, און וועלכע האט עקס-פּלאָדירט, ניט פאראורזאכנדיק קיין באַ-זונדער שאדן.

ווערינין האט זיך לעצטן מיטוואך צו-ריקגעקערט קיין גלייד, עטלאכע מייל פון נעלסאָן, פון א באזוך אין גרענד פארקס. ווי געוויינלאך, איז ער דארט פארפאָרן אין זיין שטענדיקער דירה, וואס עפענט זיך אויף אן אויבערשטן שטאָק, אויבער א סטאָר. עפּעס האט אים אפּגעס דאס הארץ געזאגט, און ארום 11 ביינאכט איז ער אויפגעקומען פון זיין צימער און איז אויפגעקומען אנדערשוואו נעכטיקן.

ארום 12 ביינאכט האט עפּעס עקס-פּלאָדירט אין דער נעביידע, און א פעג-סטער איז צעשמעטערט געווארן. די עק-ספּלאָזיע איז אבער ניט געווען קיין באַ-זונדערס שטארקע: ד׳ באמבע, דער קייטל פון וועלכער איז געווען דורכגע-צוינן דורך א פענסטער, האט אויפגעריסן, אבער די צוויי פעסלאך, איינער מיט גא-זאלין און איינער מיט קערעסין, וואס זיינען געשטאנען אונטער דער באמבע, זיינען געבליבן גאנץ. וועלכן זיי עקס-פּלאָדירט, וועלכע די גאנצע געביידע צע-ריסן געווארן און א פייער וועלכע פאר-ניכטעט די חורבות.

די פראָווינציעלע פּאָליציי גלויבט, אז די באמבע איז אונטערגעלייגט געווארן פון די סעקטאנטן פון "זין פון פרייהייט", די זעלבע, וועלכע, ווי זי גלויבט, צינדן עס אויך אונטער די דזאבארישע שולן.

דעם זעלבן אוונט זיינען פארברענט געווארן אויף דריי דזאבארישע שולן אין׳ם גרענד-פארקס דיסטריקט, — די שולן פון אוטלוק, נארט קעטל ריווער, און סענד קריק. די קעטל-ריווער שול איז דערלעשן געווען ליידיק, ווייל די דזאבא-בארן האבן אויפגעהערט שיקן אהין זיי-ערע קינדער.

נאך איינציקע פארזוכן אונטערצוצינדן שולן אין דעם זעלבן דיסטריקט און אינם גענגס פון בריליאנט זיינען באציימטנס אנדערעקט געווארן. אין איין פאל האבן די דזאבארן פון דער סעקטע "קריסטלאכע עמעיינדע פון אלוועלטלאכער אחריות קאן באווען א קליין הייפעלע מענשן צו ברייננען אזעלכע קרבנות.

* * *

אונזערע באוועגונגען דא אין לאנד צייכענען זיך אויס דערמיט, וואס זיי טראגן א פּילאנטראָפּישן כאראקטער.

א פּילאנטראָפּ שיינקט א נדבה דעם ארימאן, און דערמיט איז ער יוצא פאר זיין געוויסן.

אונזערע ציוניסטן, סאָציאליסטן, קאָ-מוניסטן און אנדערע "איסטן" ארבעטן פאר "טובת הכלל", ניט פאר זיך. און איסער סימפּאטיעס אין געלט וואס זיי גיבן פאר זייערע "אידעאלן", פילן זיי זיך מיט גארנישט ניט פארפליכטעט צו זיי אין זייער איינענעם פּריוואט און גע-זעלשאפטלאכן לעבן.

די אידישע שול ליינט אבער ארויף התחייבות׳ן אויף די עלטערן און אויף די טוער פערזעלאך.

אז מען דערציט די קינדער אין א אידישער קולטורעלער אטמאספערע, מוז מען שוין שאפן א קולטורעלע סביבה פאר זיך אליין, כדי ניט אפּצושטיין פון די קינדער.

אז מען לערנט די קינדער צו רייבן אר-דיש, מוז אליין אנהויבן באציען זיך מער קולטורעל צו דער שפּראך, מדקדק זיין אויף איר ריינקייט און באַרייכערן. דעם איינענעם ווערטער אוצר, כדי ניט פאר-שעמט צו ווערן פאר די קינדער.

און מען קאן ניט זיין קולטורעל, ניט באציענדיק זיך קולטורעל צו דער שפּראך וועלכע מען רעדט.

* * *

וואס האבן אויפגעטאן די אידישע שו-לען פאר די 20 יאר פון זייער עקזיס-טענץ דא אין לאנד?

דאס איז ערשט געווען דער פּראָבעצע פון געבורט. וואס זיי האבן אויפגעטאן און וועלן אויפטאן פאר׳ן יונגן דור וועלן מיר ערשט שפּעטער זעען.

אבער וואס זיי האבן אויפגעטאן פאר דעם עלטערן דור זעען מיר שוין: וואס שטארקער די שול באוועגונג איז א שטאט אלץ אינטערעסיווער דאס אידישע געזעל-שאפטלאכע און קולטורעלע לעבן.

אט האט איר ביישפּילן פאר אייערע אויגן:

ווינניפעג, און איצט אויף קאלגארי.

אנב - אורחא

פון מארק

די פּרץ שול אין קאלגארי

פאר מיר ליגט א נאר-וואס דערשינע-נער בולעטין פון דער י. ל. פּרץ שול פון קאלגארי.

די שול איז איצט פונקט צוויי מיט א האלבן יאר אלט, און אט וואס זי פאר-מאגט, לויט׳ן בולעטין:

הונדערט קינדער. — א גרויסע צאָל פאר אזא פארהע׳לטנמעסיק קליינעם אי-דישן ישוב.

א קינדער-גארטן.

א טאג-שול (אידיש און ענגליש), דער-ווייל פון איין קלאס.

אן אוונט-שול.

א קינדער ביבליאטעק.

א קינדער ארקעסטער און קינדער קלר-בען.

א וואכנ צייטונג און אנדערע איינריכ-טונגען פאר׳ן קינדערשן גייסטיקן אויס-לעבן זיך אין שול.

א "יוגנט רינג" קלוב, פון 45 בחורים און מיידלאך אין עלטער פון 17-18 יאר, — אזעלכע, וואס זיינען ניט דער-צוינגן געווארן אין קיין אידישער שול, און וואס האבן דערפילט, אז זיי פעלט דער שליסל צו דער אידישער קולטור און צום אידישן פאלקס-לעבן. זיי לעבן זיך איצט אויס אין דער שול אטמאספערע.

* * *

דאס איז אבער בלויז איין זייט פון דער שול טעטיקייט, — איך האב בכיון אויסגעטיילט אלץ וואס האט צו טאן מיט דער דעריציאונג פון׳ם יונגן דור אין א אזאונדערער קאטעגאריע, כדי דערנאך צו באַ-טאנען, אז, ווי גרויס דער אויפטאן אויף אט דעם געביט זאָל ניט זיין, אין עס אבער פארט בלויז איין טייל פון דער שול טעטיקייט.

די שול איז אויך א שול פאר דערוואך-סענע... אין איר אן איר ארט איר האט זיך געשאפן א קולטורעלע אטמאספערע, אין וועלכער די טאטעס און די מאמעס לעבן זיך גייסטיק אויס.

ארום שול זיינען דא אוונט קורסן פאר דערוואקסענע.

ארום איר איז דא א מוטער-פאראיין, וועלכער ארבעט פאר דער שול און גלייך-צייטיק אויך פאר דער גייסטיקער אנט-וויקלונג פון די מיטגלידערנס.

ביים פּרידאינסטיטוט האט זיך געגריינ-דעט א אידישע קולטור געזעלשאפט, א ביבליאטעק, א דראמאטישע סעקציע, א געזאנגס פאראיין.

די שול האט אריינגעבראכט א שטראם פון קולטורעלן לעבן אין אט דעם פאר-וואר־פעגעס אידישן וואנקל.

דארטן וואו מיט 2½ יאר צוריק איז כמעט ווי געווען א מדבר, קאכט איצט און ברויזט מיט לעבן, — מיט א אי-דישן קולטורעלן לעבן.

* * *

אנב האט דאס הייפעלע אירן פון קאל-גארי דערווייל דער צייט אויסגע-בויען א פּראָבטפּולע שול געביידע וואס האט זיי געקאסט ארום דרייסיק טויזנט דאלאר, — אפשר דיי פיינסטע אידישע שול געביידע (אויב ניט די גרעסטע) אויפ׳ן קאנטינענט.

די שול האט א יערלאכן בודזשעט פון זיבן טויזנט דאלאר, וואס ווערט בלויז א קליין בייטראג פון שכר-למוד. אמעריקאנס ווערט עס געדעקט פון׳ם טוער דורך פּרוויזאָטע ביישטייער רונגען און אונטערנעמונגען.

די שול האט ניט לאנג אריינגעגעבן שוין אפילו א האפלונג פון קינדערשע אין זייער איינענעם פּריוואט און גע-זעלשאפטלאכן לעבן.

די אידישע שול ליינט אבער ארויף התחייבות׳ן אויף די עלטערן און אויף די טוער פערזעלאך.

אז מען דערציט די קינדער אין א אידישער קולטורעלער אטמאספערע, מוז מען שוין שאפן א קולטורעלע סביבה פאר זיך אליין, כדי ניט אפּצושטיין פון די קינדער.

אז מען לערנט די קינדער צו רייבן אר-דיש, מוז אליין אנהויבן באציען זיך מער קולטורעל צו דער שפּראך, מדקדק זיין אויף איר ריינקייט און באַרייכערן. דעם איינענעם ווערטער אוצר, כדי ניט פאר-שעמט צו ווערן פאר די קינדער.

און מען קאן ניט זיין קולטורעל, ניט באציענדיק זיך קולטורעל צו דער שפּראך וועלכע מען רעדט.

* * *

וואס האבן אויפגעטאן די אידישע שו-לען פאר די 20 יאר פון זייער עקזיס-טענץ דא אין לאנד?

דאס איז ערשט געווען דער פּראָבעצע פון געבורט. וואס זיי האבן אויפגעטאן און וועלן אויפטאן פאר׳ן יונגן דור וועלן מיר ערשט שפּעטער זעען.

אבער וואס זיי האבן אויפגעטאן פאר דעם עלטערן דור זעען מיר שוין: וואס שטארקער די שול באוועגונג איז א שטאט אלץ אינטערעסיווער דאס אידישע געזעל-שאפטלאכע און קולטורעלע לעבן.

אט האט איר ביישפּילן פאר אייערע אויגן:

ווינניפעג, און איצט אויף קאלגארי.

FRIDAY MAR

Classified S
FOR RE
NOKOMIS BU
THE J. McDIARMI
201 Nokomis Bldg.
SITUATION W
Business Oppor
SCOTT REALTY
11 C.P.R. Office Bldg.

פּלוטיקע שלאכטן צווישן מוסולסאָ-נער און הינדוסן הערן ניט אויף

60 טויזנט דעלעגאטן קומען צום אינדישן נאציאנאלן קאָנגרעס אין קאראטשי

אלאהאבאד, אינדיע, מארט 30. — לויט א באריכט פון קאנגאר האבן זיך די מוסולמאנישׁ-אינדישע ראיאטן וואס זיינען אויסגעבראכן אין שטאט לעצטע היינט אין דזשענעראל האספּיטאל, אין על-טער פון 62 יאר.

דער פארשטארבענער איז געקומען אין ווינניפעג אין 1888. ער לאזט איבער 5 זין: מאוועס, סעם, הערי, לעאָן און בען און 2 טעכטער: מרס. ל. גאלדבערג און מרס. הע-רי פינקלמאן.

זיין לויה קומט פאר מארגן (דינסטאג) 2 אזייגער ביי׳טאג פון 406 רוויזער עוו׳ני. ער וועט באערדיקט ווערן אויפן שערי צדק בית עלמין.

ל. בערנער געשטאָרבן

ה׳ לייזער בערנער, איינער פון די עלט-סטע תושבים אין ווינניפעג, איז געשטאָרבן היינט אין דזשענעראל האספּיטאל, אין על-טער פון 62 יאר.

דער פארשטארבענער איז געקומען אין ווינניפעג אין 1888. ער לאזט איבער 5 זין: מאוועס, סעם, הערי, לעאָן און בען און 2 טעכטער: מרס. ל. גאלדבערג און מרס. הע-רי פינקלמאן.

זיין לויה קומט פאר מארגן (דינסטאג) 2 אזייגער ביי׳טאג פון 406 רוויזער עוו׳ני. ער וועט באערדיקט ווערן אויפן שערי צדק בית עלמין.

באזונדער פון די פּאראייניקטע שטאטן קיין קאנא-דע דארפן האבן מיט זיך געענג געלט

מאנטרעאל. — לעצטנס זיינען פארגע-קומען מערערע פאלן, וועלן אמעריקאנער בירגער, וועלכע זיינען געפארן אויף פסח צו זייערע קרובים אין קאנאדע, זיינען ביי די גרענציאן פארהאלטן געווארן, ווייל זיי האבן געהאט מיט זיך לעבערלאך קליינע סומען אין מזומנים פאר צוציינג די קאנאדער גרענעץ באאמטע.

דער קאנאדער אידישער אימיגראנטן הילפס פאראיין ווארנט דעריבער אלע די, וועלכע פארן פון די פּאראייניקטע שטאטן אין קאנאדע, באזונדערס גאנ-צע פאמיליעס, אז זיי דארפן האבן מיט זיך געלט, געענג אויף אויסצוהאלטן זיך מיט זייערע באגלייטערס די גאנצע צייט פון זייער אויפהאלט זיך אין קאנאדע.

אט די טעג האט זיך געטראָפן א פאל מיט א אידן, אז אמעריקאנער בירגער וועלכער איז געפארן אין זיין איינענעם אוטאמאביל מיט זיין ווייב און 2 קינ-דער צו א פארברייטענען אין מאנטרעאל צו זאמען מיט זיינע עלטערן. ער איז פאר-האלטן געווארן פון קאנאדער אימיגראַ-ציע באאמטע אין ראוזספּאינט עס עס האט געגומען עטלאכע טעג ביז דער מי-ניסטער אליין האט דערלויבט זיי אריינ-צולאזן. דאס איז געווען דערפאר, ווייל דער מאן האט ניט געוואלט ארומפאָרן מיט מזומן געלט אין קעשענע, הגם ער האט נעהאט געלט אין באנק און פאר די קאנאדער אימגראציע באאמטע איז ניט געווען קיין שום תירץ.

אמעריקע פלאנט נאך אלץ צו באַ-שריינקען קאנאדער אימיגראציע

וואשינגטאן, ד. ק., מארט 30. — אין די שטאטן ווערט נאך געפלאנט צו באַ-שריינקען די אימיגראציע בכלל און די קאנאדער אימיגראציע בפרט. און אויף דער קומענדיקער סעסיע פון׳ם קאנגרעס וועט די קאנאדער אימיגראציע וואַרשיינ-לאך באשריינקט ווערן צו 4,000 א יאר.

סענאטאר הערים, דעמאקראט, פון דזשארדזשיא, האט אנאנסירט, אז אויף דער קומענדיקער סעסיע וועט ער רעקאָ-מענדירן צום סענאט צו שניידן די אימי-גראציע אויף 90 פּראָצענט. אין לאנד, זאגט ער, זיינען דא איצט ארום זעקס מיליאָן ארבעטסלאָזע, און צווישן 5 און 10 פּראָצענט ארבעטער וואס ארבעטן בלויז א טייל פון זייער צייט. און עס איז א שאנד, זאגט דער סענאטאר, וואס איסלענדער ווערט דערלויבט אין אזא צייט צו קומען אין לאנד און ארבעטן פאר נידעריקערע שכירות, ארויסרייסנדיק דעם שטיקל ברויט פון די אמעריקאנער ארבע-טער.

ארבעטס סעקרעטאר דאוק האט אנאנ-סירט, אז אן אנטשייידונג פון׳ם הויכן גע-ריכט וועט מעגלאך מאכן צו דעפּאָרטירן פון לאנד 100 טויזנט געוועזענע מאטראסן וואס זיינען אריינגעקומען אין לאנד אויף אן אומעגעזעצלאכן אופן. אויב זיי האבן דא ארבעט און זיי זאָלן איצט דעפּאָר-טירט ווערן, וועט דאס פארלייכטערן די ארבעטסלאָזיקייט אויף אנדערהאלבן פּראָ-צענט, און עס קאן דערפאר זיין, אז מיט-לען זאָלן אנגענומען ווערן זיי צו דעפּאָר-טירן.

אמעריקע פּלאנט נאך אלץ צו באַ-שריינקען קאנאדער אימיגראציע

וואשינגטאן, ד. ק., מארט 30. — אין די שטאטן ווערט נאך געפלאנט צו באַ-שריינקען די אימיגראציע בכלל און די קאנאדער אימיגראציע בפרט. און אויף דער קומענדיקער סעסיע פון׳ם קאנגרעס וועט די קאנאדער אימיגראציע וואַרשיינ-לאך באשריינקט ווערן צו 4,000 א יאר.

סענאטאר הערים, דעמאקראט, פון דזשארדזשיא, האט אנאנסירט, אז אויף דער קומענדיקער סעסיע וועט ער רעקאָ-מענדירן צום סענאט צו שניידן די אימי-גראציע אויף 90 פּראָצענט. אין לאנד, זאגט ער, זיינען דא איצט ארום זעקס מיליאָן ארבעטסלאָזע, און צווישן 5 און 10 פּראָצענט ארבעטער וואס ארבעטן בלויז א טייל פון זייער צייט. און עס איז א שאנד, זאגט דער סענאטאר, וואס איסלענדער ווערט דערלויבט אין אזא צייט צו קומען אין לאנד און ארבעטן פאר נידעריקערע שכירות, ארויסרייסנדיק דעם שטיקל ברויט פון די אמעריקאנער ארבע-טער.

ארבעטס סעקרעטאר דאוק האט אנאנ-סירט, אז אן אנטשייידונג פון׳ם הויכן גע-ריכט וועט מעגלאך מאכן צו דעפּאָרטירן פון לאנד 100 טויזנט געוועזענע מאטראסן וואס זיינען אריינגעקומען אין לאנד אויף אן אומעגעזעצלאכן אופן. אויב זיי האבן דא ארבעט און זיי זאָלן איצט דעפּאָר-טירט ווערן, וועט דאס פארלייכטערן די ארבעטסלאָזיקייט אויף אנדערהאלבן פּראָ-צענט, און עס קאן דערפאר זיין, אז מיט-לען זאָלן אנגענומען ווערן זיי צו דעפּאָר-טירן.

אידישע סטודענטן אויס-געשלאָסן אויף קלאגע פון קאָמוניזם

(ספּעציעל פאר "דאס אידישע וואָרט")

פראג, טשעכאָסלאָוואקיע, מארט 30 (איטא). — פינף אויסלענדישע אידישע סטודענטן זיינען דא נעכטן אויסגעוויזן געווארן פון לאנד, אויף דער קלאגע פון קאָמוניסטישע טעטיקייטן.

די סטודענטן זיינען ארעסטירט געווארן דעם 25טן פעברואר און זיינען ביז איצט נעהאלטן געווארן אין געפענגניש, כאָטש עס איז פעסטגעשטעלט געווארן, אז קיין פון זיי זיינען גאר צייטנסטן, און קיין אנדערע דריי זיינען ניט געווען קיין שום באווייזן אז זיי זאָלן האבן באשעפטיקט זיך מיט קאָמוניזם.

—(::)—

לאנדאן, מארט 30 (איטא). — די ענג-לישע קענינן מערי, האט געעפנט דעם קינ-דערהיים פאר וועלכן לארד מעלטשעט האט ביינגעשטייערט 130,000 דאלאר. די קינדער היים טראגט דעם נאמען פון לארד מעלטשעטס פרוי "וואיאלא מעלטשעט.

צוויי הינע אידישע תושבים פּלוצלונג געשטאָרבן פרייטאג און שבת

אברהם דיין געשטארבן פרייטאג אין עלטער פון 57 יאר, יהודה לייב אסטראָוו שטארבט פון הארץ אטאקע שבת פרי

צוויי לויות נעכטן בייטאג האבן גע-מאכט א שווערן רושם אין נארט-ווינניפעג. אין ביידע פאלן זיינען די טויט-פאלן ג